

Frændafundur

Fyrirlestrar frá íslensk-færeyskri ráðstefnu
í Reykjavík 20. – 21. ágúst 1992

Fyrirlestrar frá íslensk-føroyskari ráðstevnu
í Reykjavík 20. – 21. august 1992

Ritstjórar
Magnús Snædal
Turið Sigurðardóttir



Háskóli Íslands · Háskólaútgáfan

HJALMAR P. PETERSEN

Skerpingin í færoyskum ¹

1 Færoyskt hevur [gv]/-gv-skerping aftan á miðfæroysku tvíljóðini /ɔu/ og /œu/, <ó, ú>, norr. *ó, ú*. Nútíðarframburðurin er eitt raddað lokaljóð /g/ við einum dentalum /v/ í næsta stavilsi. Gomlu tvíljóðini hava sjálvljóðsframburðin [e], s.s. [regva] *rógva* og [i], s.s. [rigva] *rúgva*, norr. *róa, brúga*. Eldra framburðin síggja vit hjá J. Chr. Svabo (1746–1824, Svabo 1966), sum skrivar *rögva, rygva*, t.v.s. tey stuttu avbrigðini av /eul/ <ó> og /œul/ <ú> framman fyri tvey hjáljóð, eins og í nútíðarfør. *stórrur: stórt; súrrur: súrt*, við framburðinum [sɔœuɔi, sɔœiɔ; sœuɔi, svɔɔ].

1.1 -ggj/[j:]-skerpington hendir aftan á miðfæroysku tvíljóðini /oi, ai, ei, ei/, <í/ý, ei, oy, ey>, norr. *í, ý, ei, ey, au*. Framburðurin af tvíljóðinum framman fyri [j:] (skrivað -ggj), er einljóðaður, s.s. [nɔj:ɔ, nɔj:ɔi, raj:a, dɔj:a, hej:ɔi] *níggju, nýggjur, reiggja, doyggja, heggjur* = norr. *nú, nýr, reigja, deyja, haugr*.

1.2 Í nútíðarfæroyskum er skerpingin bæði í einstavilsisorðum, tveystavilsisorðum og í fleirstavilsisorðum, s.s. *rógv, rógva, órógva, órógvaði*. Vit hava tó onga skerping framman fyri hjáljóð.

Hetta sæst í m.a. lýsingarorðabendingini ímillum: *búgvín*, men: *búnan, búnir*, o.s.fr. Í samansettum orðum er skerping í *moyggjaland*, men ikki framman fyri hjáljóð, s.s. *sjóland*, og heldur ikki har orðaskil er, s.s. *sjó+alda*. Undantøk eru s.s. *sjóvarmáli*. Men her kann ein óskerptur formur vera varðveittur sum fyrri liður í einari samanseting.

2.0 Til ber at seta skerpingina í samband við strukturar í øðrum tungumálum, og til ber – í færoyskum – at tosa um eina lokan frá null til approximant til tróngaljóð til palatalt lokaljóð (t.v.s. [j:] skerpingin), og til raddað lokaljóð (t.v.s. [gv]-skerpingin). Skerpingin hendir, sum vit skulu síggja, fyrst í tveystavilsisorðum, har seinna sjálvljóðið er í øðrum stavilsi. Vit kunnu nevna tvey dømi: *rógva, níggju*.

¹ Greinin er ognað minninum um Jörund Hilmarsson.

u-a / > /ru-wa / > /rw-wa / > /ry-wa / > /rg-wa / (Suðuroy),
egva / (Svabo) > /reg-wa /
si-o / > /noi-jo / > /no-jo / > /noγ-jo / > /noγ-o /

nd 1.

r skal nevna, at mann eisini kann hava eina lokan frá null, ígjøgnum eitt tralt trongaljóð til oralt trongaljóð til affrikat ella aspirerað ljóð til óraddað aljóð.

Eg skal stutt nevna nakrar lokandi strukturar í øðrum tungumálum.

0. Nakrar føroyskar dialektir, setl. í Vágum hava eina diftongering, og eitt tusinskot í tveystavilsisorðum í: [suwa, hejjan, k'vauwa] *fáa, hagan, kvøða*. Iðtur ikki er óvanligt í n.føt. at hava /j, w/ í eitt nú: /dci:j/, bauwi, reuwl /*doyði, ý, róði*. Samanber millumstáginu /noi-jo/ og /ru-wa/ omanfyri.

1. Næsta grannamál okkara, íslenskt, hevur eitt nú framburðin /mei(j)ja/ og /:(w)wa, rou(w)wa/ *mejjar, bíua, róu*, og í gomlum handritum eru skrivihættir til, at kundu bent á ein framburð við lokaljóði í AM 657 C 4to: *meiGjar, meygjar = vjar* (munnlíga frá Stefáni Karlssyni).

2. Danskar dialektir, serliga í Norður- og Vestur-Jútlandi, men eisini á Rønmø, nørø og Fyn, kunnu fáa tað danir kalla ein klusilparasitt aftan á gl.don. longu vlijóðini /i, y, u/. Vit skulu her nevna hetta diftongherðing, ið er ein herðing, at kemur fram í herðingarstærkari støðu. Til ber at hava dialektala variation lllum glide, trongaljóð ella lokaljóð. Tey bæði fyrstu serliga í úrjaðarækinum. mi um diftongherðing eru: /pri:ks, mi:ç, gry:kj, nuγ's/ *pris, mil, gryn, mus*. í einum serstøkum vesturjútiskum umráði ber eisini til at hava diftongherðing in á gl.don. longu sjálvjóðini /e, ø, ø/. Men kortini er aluð ein glide við í nburðinum, framman fyri herða ljóðið og aftan fyri sjálvjóðið, s.s. [seçə, høçə, sçə] *se, hø, sko*.

Júslitið av diftongherðingini í teimum donsku dialektunum, sum Jane Jensen naði í 1986, hevur sama formant 2 sum affrikatljóð. T.v.s. at ljóðið ikki hevur ia framburð sum vanligt lokaljóð.

Diftongherðing er vanlig í søguligum einstavilsisorðum – smb. lutfallið í skum ímillum t.d. [ˈbijj, ˈbij] *Bi og [bij] bide* (' = „dynamisk stærk stigende ent“, Andersen 1955:73-74). Hugsandi er, at accentin, sum kemur undan ad“ í donskum, t.e. „en voldsomt stigende-faldende dynamisk Accent“ (Andersen

1999:10), nevur avirkao gonguna í einstavilsisorum, men ta mugu vit nava í nuga lutfallið á Rønmø. Her er til at hava diftongherðing í upprunaligum tveystavilsisorðum, s.s. [2Rij, 2sijn, 2pjt, 2tug, 2kijn, 2bvg,] *rida, rim, pile, Tue, Kone, byde* (Nissen 1945:115-117).

Hetta ger, at mann kann tosa um diftongherðing aftan á gomul høg fram- ella bakmælt ljóð. Tað serliga vesturjútiska økið við diftongherðing aftan á /e, ø, u/ hevur aluð ein glide framman fyri klusilin og aftan fyri sjálvjóðið, s.s. [seçə] *se*.

2.1.3 Norskar dialektir í Vemdalen hava ein glide framburð í t.d. [breijje, mejjja] 'breiður, meira'. Í „Nord-Øysterdalsmål“ eru nøkur dømi um eitt sekundert velart ljóð framman fyri *n* og aftan fyri *l* og *y*, s.s. [svi:gn] 'svin'. Ikki heilt óvanligt er eitt nasal-innskot. Í Tynset-dialektini sæst hetta: /grij`nə, piŋ`nə, skriŋn, tryŋ`nə, gryn/ *grime, pine, skrin, tryne, gryn*. Eisini aftan á gl. *ú* í /brɔŋn/ *brun*, og aftan á gl. *ei* og *øy* í /səjn, rəjn, bæjn, rəŋ`nəl`sejn, rejn, bejn, røyne.

Norsku dialektirnar hava hetta innskot bæði í einstavilsisorðum og í tveystavilsisorðum og aftan fyri gl.norskt *ei, øy, í, ý, ú*.

Svenskar dialektir kunnu fáa /ij, yj, uŋ, øŋ/ framburð, serliga í Svealandi, aftan á longu sjálvjóðini /i, y, u, ø/ (Elert 1971:11).

Í øllum førum er talan um eina lokan aftan á høg fram- og bakmælt ljóð – uttan [oŋ] í svenskum.

2.1.4 Týskar dialektir hava í summum førum eina úrvikling av dentalum lokaljóði til velar lokaljóð aftan á longu sjálvjóðini /i, u/ og eftir /tu/, og eina víðari úrvikling av sjálvjóðunum framman fyri. T.d. í ripuariskum: *wín > wejn, brün > brojn, liute > løk, zit > tsek* (Wentler 1983:1132). Velareringin minnir um tað, sum hendir í tí norsku Tynset-dialektini. Tað, sum er av áhuga her er, at úrviklingin hendir aftan á høg, fram- og bakmælt sjálvjóð.

Í luxemburgiskum er eitt klusilinnskot aftan á høg fram- og bakmælt ljóð í *zeht* „Seide“ (miðháryskt síde), *hækt* „heute“ (< **hri-taga*), *lekt* „Leute“ (mht. *liute*). Upprunaliga sjálvjóðið framman fyri skundera klusilinnskotið er aluð høgt og fram- ella bakmælt. Luxemburgiskt hevur eisini eitt klusilinnskot eftir fornhárysku sjálvjóðini /e, ø, u/. Men kortini aluð soletðis, at sjálvjóðini eru blivin høg, fram- ella bakmælt. T.d.: *drikt* „Drähte“, *spikt* „spät“, *brukt* „Brot“, *drigden* „töten“. Og eftir fht. /uo, ie, ou/. Eisini her eru sjálvjóðini framman fyri blivin høg fram- ella bakmælt. Eitt nú í: *blukt* „Blut“, *brugder* „Bruder“, *fgedern* „füttern“. Og í *frekt* „Freude“ (< **frawipō*) og *klegdær* „Kleider“ (< **gleit*). Her er klusilinnskotið aftan á eldri -w, t.v.s. ein glide, og -i.

Týsku dialektirnar hava tað, týskarar kalla eina velarising ella gutturalisering aftan á sjálvjóð, sum upprunaliga antin vóru høg, fram- ella bakmælt (*i, u*) og tviljóð, har seinni parturin hevði hesi virði. Sjálvjóðini frammanfyri kundu so fáa

að virði, s.s. *hakt* „heute“ (< **hriu-taġu*). Hin vegin eru eisini dæmi um risering, har sjálfjöldini framman fyrri upprunalega vóru /e, o/. Kortini eru ljóðini blivin í og u, nakað sum hugsandi hendi, áðrenn velarisingin byrjaði.

5 Germanska skerpingin, har germ. **uu* > norr. *ggv* og got. *ggw* og har germ. **jj* var. *ggj* og got. *ddj*, hefur fingið ymskar forkláringar, s.s. analoggreiningina hjá ylowiz (1968:329-333).

áfrur aðrir halda, at talan er um eitt laryngealljóð, ið er orsök in til skerpingina (itzmanslóg). Talan er um **jh* og **uh* ímillum sjálfjöld, har fyrsta sjálfjöldið er t og í fyrsta stavilsí. h stendur fyrri laryngeal 1, 2 ella 3 (Rasmussen 1989:1). ir aðrir halda seg ikki kunna góðtaka laryngeal sum orsökina til germ. pingina (Beekes 1972:327-336).

ert er at leggja til merkis, at skerpingin í germ. hendir afnaná u og í ljóð.

6 Baltisku málini litauiskr og lettiskt hava stundum eitt óupprunalegt lokalljóð. ta hendir dialektalt í lettiskum í Selswegen, har menn hava [k] eftir /u/ í *jüks* (smb. got. *jus* avestiskt *yūs*, lit. *jūs*). Í Selswegen hava menn *brūkte* 'breyð' (ie. n **bhrēti*).

Selsau er hetta at siggja í eitt nú *ouks* 'oyra' (lit. *ausis*). Í Lubhan er [k] eisini n á /i, èi, ài, iu/ og /w, j/ (< *v, j*) (Endzelin 1922:174). Tónin í lettiskum er tann -stoytandi tónin og hefur tí neyvan spælt inn.

Talan er also um eina úrvikling eftir eitt eldri -u og /i, èi, ài, iu/ og /w, j/.

7 Litauiskt hefur óupprunalegt [k] í *áukias*, smb. lat. *auris*, og í *tūksantis*, smb. *būsund*. T.v.s. eitt lokalljóð afnan á -u. Kanska hefur tann stoytandi tónin spælt í litauiskt, um vit bera saman við *saisas*, men talan kann eisini vera um eina iga úrvikling afnan fyrri -u ljóð framman fyrri -s (Pedersen 1942/43:117-118).

8 Loksins skulu vit nevna tibetotanska-burmanska tungumálið maru í Norður-ma. Maru hefur stundum eitt sekundert -it-, har burmanesiskt hefur -ei-, (og atsi og eitt sekundert -uk-, har burmanesiskt hefur -ou- (og atsi *ouhu*). T.d. burm. *yi* = maru. *myit* 'ómmubarn/abbabarn'. Burm. *yóu*, atsi. *vhi* = maru. *yuk* 'bein'. Robbins, sum hefur skrivað um hetta, heldur, at tónarnir ikki hava nakra kan á tað sekundera lokalljóðið, men at talan er um eina úrvikling til glide til ljóð afnan á høg fram- og bakmælt ljóð (Robbins 1966:581-586).

Tað rýktist sum mann við finsk-ugrískari málfrøði og franskari ljóðfrøði kann um ein vissan tendens til lokan eftir høg fram- og bakmælt ljóð, og soleiðis ber ni til at skilja føroysku skerpingina. Tað er sjálvandi ikki talan um eitt lop í am, frá eitt nú norr. *kú* til fœr. *kúgv*. Hetta er hent við nøkrum millumstugum, at teimum, sum vit hava sett upp í mynd 1.

3.0 Í jarðarbókunum frá 1585-1750, sum danskir embætismenn skrivaðu um jarðarvídurskifti í Føroyum, og sum Hákon Hamre (1944) hefur víðgjørt, er staðanavnid á *Rógva* í Vestmanna m.a. skrivað *Roffue*.

Um vit hyggja nærri at digrafinum *-ffu-* í jarðarbókunum, so mugu vit seta hann í samband við gl. danska orthografi. Her sæst, at *-ffu-* kann standa fyrri framburðin [w-w] í hvør sínum stavilsí, t.d. *haffua* = /haw-wal/. Her skal eisini nevnt tað, ið Hendrich Gernet sigur í *Orthografia Danica* frá 1678 (Diderischen 1937/38:145):

det dobbelte f eller ff som haffuer Naturen oc Egenskaben med *Digamma*, deelis alding / hverken udi Staffvelsen eller Linneden / men skriffvis heel ut: haff-ver, gift-ver.

Til ber tí at tulka *roffue* sum /rɔw-wal/, t.v.s. við einum hiatusjinskori aftan fyrri seinna partin av tí upprunalega miðføroyska /ɔu/ tvíljóðinum. Við einfaldum reglum ber til at siga, at null > [w] aftan fyrri tvíljóð, hvørs seinni partur er [+uppmæltur, +kringdur] - \$[sjálfvjóð] (\$ = stavilsismark). Smb. her nútíðarmálfrøini í eitt nú Vágum, har sama regla er produktiv í eitt nú [fouwa, sbuwa] *fau, slá*.

-gv-skerpingin hefur tí helst verið: /rɔu-a/ > /rɔu-wa/ > /rɔw-wa/ (jarðarbøkurnar) > /rɔy-wa/ > /rɔg-wa/ (Suðuroy), /rɔegva/ (Svabo) > /rɔg-va/.

Ein kundur vel hugsað sær, at formarnir /rɔw-wa/ og /rɔy-wa/ hava alternerað í eldri føroyskum, á sama hátt sum t.d. í donskum dialektum, har til ber at hava spirantiskan framburð og framburð við glide. Smb. eisini skiftið í nútíðarføroyskum dialektum, har mann eitt nú norðarlaga í landinum hefur framburð uttan skerping í t.d. staðarnavninum /rɔuwa/ *Róna* = *Rógva*. Í *dauwa* *dáwa* = *dúgva* og í *t-uuwa* *tíwa* = *túgva*. (Ervind Weyhe hefur víst mæt á hesar formarnar.)

Herdu formarnar hava vit so havt í herðingarsterkari støðu í eldri føroyskum. Og upprunalega í tveystavilsisorðum, men við seinni analogiskari útrjavnning.

3.1 Á sama hátt mugu vit hava eina ljóðúrvingling aftan á /au/ <ú>. T.d. /səu-wa/ > /sɔw-wa/ > /sɔy-va/ > /sɔg-va/ (smb. Svabo *sgva*) > /sɔgva/ *súgva*.

3.2 Skrivihátt við <g> ber til at siggja í føroysku tungbókini frá 1725, har spælt verður uppá orðini *tjóður* og *tjógv*. Har stendur (Hamre 1944:54):

iche at hafve skieldet Joen Jacobsen for tyv menß, siger sig at haver sagt J.J. tin tioug, huileet efter det færøsche Sprogs thalemaade bemerket Laaret af et faar eller andet Kreatur.

Ein annar møguligur formur við <g> eftir /au/ kann vera *brygum* í tungbókini frá 1688, um brygum = *brúgvum* (Hamre 1944:55).

Somuleiðis ber til at fara *-ggj*-skerpingina aftan á eitt høgt frammælt ókringt vjódð framman fyrri sjálvjóði í næsta stavísi. Eisini her kunnu vit gera ta einfaldu luna, sum sigur, at null > [j] aftan fyrri tvíljóð, hvørs seinni partur er [+høgur] - jálvjóð]. Ein kann her hugsa sær eina víðari úrvikling ígjøgnum eitt palataliserað [dað trongaljóð, sum møguliga longu var til í málinum í /beygja/ 'byggja' > ðfær. /boʏ-ə/. Eisini var ein glide til í eitt nú *-ja* infinitiv í /deyja/ 'doyggja' > ðfær. /dɔi-ə/ og í hvørsfalli í /eyja(r)/ 'oyggja(r)' > miðfær. /ci-ɹ-ə(r)/.

Ein kann hugsa sær *-ggj*-skerpingina í /noi-ɔ/ > /noi-jo/ > /noʏ-ɔ/ > *ɹ-ɔ/ níggju* (norr. *nú*). Her ber eisini til at hugsa sær eina alternatión ímillum *ɹ-jo/ og /noʏ-ɔ/*, har seinnu ljóðið stóð í herðingarstærkari stöðu. Dømi eru eisini í óskerptar [j-] formar. Hetta sæst í [heijɔ] *heygur* mórtvegis [hej:ɔ] *heygjur*, í [ɔiɔ] *stígur* mórtvegis [sɔɔ:ɔ] *stíggur*. Og í [sleij] *sley*, [sleija] *sleya* mórtvegis [ɹ:] *sleyggi*, [sleja] *sleygja*. Í Hvalba er eitt staðarnavn *Blágarður*. Fyrri liður er 1. sg. af *bøur* (Eivind Weyhe).

) Tað sæt út til, at [ɹ] í summum færum væl kann hava forðað fyrri skerping. Hetta er í so vanligum orðum sum *eyga*, *eiga*, *fleyga*, *kvíga*, *víga*, *míga*, *síga*, *stíga*, *ur*, og í *deigur*, *dreygur*, *feigur*, *roygur*. Eg meti her, at [ɹ]-burturfallið hendir nni í hesum orðum enn í øðrum, og tað er heldur eingin grund at meta, at slíkt rtturfall er hent í einum.

l Somuleiðis forðar [v] fyrri skerping í *doyva*, *dríva*, *klíva*, *níva*, *ríva*, *stíva*, *tríva*.

) Omanfyri nevndu dømini, í eitt nú *mynd 1*, vísa, at skerpingin fyrst hendir í *stávísisorðum* framman fyrri sjálvjóð í næsta stavísi.

l Uppreijingar, eg havi gjørt í *Sandoyarbók*, sum er eitt kvæðahandrit frá fyrst í 00-talinum, ið Jóannes í Króki savnaði, vísa, at eldri føroyskt hevur havt eina ernatión ímillum skerping í tveystavísisorðum og onga skerping í einstavísisorðum. Hetta vísti Chr. Matras (1952) eisini á.

Uppreijingarnar vísa (N—V = ímillum sjálvjóð, —# = í útjóði, —C = umman fyrri hjáljóð):

gj-skerping í Sandoyarbók 1.

/N	V	#	#	C
moidgjar	moidgj	moi	moidna	
225	5	40	17	

mynd 2.

-ggj-skerping:

/N	V	#	#	C
siægvur	siægv	siou	siounum	
393	49	83	97	

Mynd 3.

Tað sæt týðiliga, at vit hava skerping í tveystavísisorðum, meðan hon ikke er gjøgnumförd í einstavísisorðum, har vit hava skerping í nútíðarmálinum. Eirt gott dømi um, hvussu skiftið hevur verið, sæst í Sandoyarbók (II:35, vers 7):

Ríju tair aa *skægvir* burt (= *skógvin*, norr. *skógr*)
 restar kjempur tvear
 Taa tair komu aa hajin *skou* (= *skóg* akk. sg.)
 taa sluti *Vismar* sear.
 (Ríðu teir á skógvin burt./ restar kjempur tvear./ Tá teir komu á heiðin skó./ tá skjulti *Vismar* sear.)

Eisini síggjast einstavísisorformar í nútíðarmálinum uttan skerping, s.s. *tríggir*: *trý*, og í einstavísisorðunum: *trøe*, *srey*, *nú*, *jú*, *tø*, *í*. (Kortini hevur før stundum havt skerping her í eldri tíð. Smb. Matras 1952.)

5.1 Orðini *flúgva* og *lúgva* hava skerping hóast tey hava eitt upprunaligt [ɹ], mótsett eitt nú *síga*, sum ikki hevur skerping. [ɹ] er helst fyrr burturdortið í hesum orðunum og vit hava fingið bygnaðin /flau-wa/, /lau-wa/. Og hjá *klúgva*, við upprunaligum [v], hava vit havt /klau-wa/. T.v.s., at vit hava havt grundarlag fyrri skerping.

5.2 Men vit hava onga skerping í *flýgur*, *lýgur*, fyrri teir væntaðu formarnar **flýggjur*, **lýggjur*. Talan er her um analogimyndan frá øðrum sagnorðum í sama flokki (2), men eisini um analogi frá fyrsta flokki, tí norr. *í* og *ý* eru samanfallin um hesa tíð. Tí ber til at hugsa sær analogimyndanina:

/boitør / : /kroipør / : X

X => /loi:jør, fløi:jør, kløivør /

Mynd 4.

Eitt annað, sum eisini kann hava spælt inn er, at eitt bændingarmynstur *lágva*:
lýggjur: *leyg*: *lægu* kann hava virkað tyngjandi fyri minnið.

Táttð í 2. fl. hevur onga skerping í *leyg*: *flæyg*: *klæyv*. Hetta kann vera sama
lternatión, sum vit súa í Sandoyarbók, við skerping í tveystavilsisorðum og
ngari skerping í einstavilsisorðum, umframt at talan kann vera um analogi frá
agnorðum í sama flokki:

k^hrúpa/ : /k^hreip/

lúgva/ : X

: => /lei/ / *leyg*.

Mynd 5.

Sama er galdandi fyri *flæyg* og *klæyv*.

Í fyrsta flokki er heldur eingin skerping í táttð í *steig*, *steig*. Men av tí at vit heldur
ski hava skerping í *síga*, *síga*, so er ikki talan um omanfyri nevnda dømi um
skerptar einstavilsisformar og skerptar tveystavilsisformar. Talan er um eina
lternatión, har [v] hevur forðað fyri skerping.

Sagnorð í 4. fl. (*sáva*, *væva*) hava onga skerping í táttð: *svóvu*, *vóvu*. Hetta seinna
ó vanligari: *vævaðu* [væ:vavø]. Her kann talan vera um analogi frá sagnorðum í
ama flokki, men eisini um analogi frá 5. og 6 flokki, sum í miðføroyskum hava
vu/ í táttð:

dreupø/ (5. fl.) : /beuro/ (4. fl.)

feuro/ (6. fl.) : X

ζ => /sveuro, veuro/.

Mynd 6.

Tó kann mann eisini hugsa sær, at /v/ hevur forðað fyri skerping.

Sama analogimyndan er galdandi fyri 5. fl. í *sóva*, *góvu*, meðan [v] kann hava
orðað fyri skerping í *drógu*, *lógva*, um talan ikki er um analogi.

Ljóðrættu formarnar síggja vit í Sandoyarbók í *søvu* (I:4, vers 78); *mægvaast* (= ísl.
nóva) (II:117, vers 259); *lægvu* (II:213, vers 47).

1. og 3. pers. tát. eint. í 6. fl. hava onga skerping í *dró*, *síb*, sum kann vera gamla
alternatiónin við ongari skerping í einstavilsisorðum. Men mann hevur eisini her
møguleika fyri analogi:

/fæara/ : /feur/

/dra(y)a/ : X

X => /dreuv/ *dró*.

Mynd 7.

Samanumtikið kann sigast, at føroyska skerpingin er ein diftongherðing, sum
fyrst hendir í tveystavilsisorðum. *gv*-skerpingin hendir aftan á miðføroysku
tvíljóðini /æu/, /ou/ <ú, ó>, meðan *gg*/[j]-skerpingin hendir aftan á miðføroysku
sjálvljóðini /oi, ei, ai, oi/ <í/ý, ey, ei, oy>. Hesi ljóð fáa ein homorganan
approximant aftaná seg, t.v.s. [w] og [j] framman fyri eitt sjálvljóð, sum stendur í
næsta stavlisi.

Viðari úrviklingin er gjøgnum eitt frikativt ljóð [y], og [y:] til eitt lokaljóð [g] og
eitt palatalt lokaljóð [j:]. Millumstigið við approximant s.s. /rɔw-wa/ síggja vit í
jarðarbókunum og tað er eingin grund at endurgera eitt labiovelert millumstig inn í
føroyska málsøgu (smb. Hamre 1944:55). Samanburður við onnur mál vísir, at tey
eisini hava ein tendens til eina lokan aftan á høg fram- ella bakmælt lokaljóð.

Innan bændingarkervið eru ymskar myndanir, sum vit mugu greina út frá
analogi.

SUMMARY

The *gv* "skerping" occurs in Middle Faroese after the diphthongs /eu/ and /ou/ (ON *ó, ú*), and
the *gg*/[j]-skerping occurs after MF diphthongs [oi, ei, ai, oi]. (ON *í/ý, au, éi, oy*).

The "skerping" is to be regarded as a diphthongization, resulting in a stop, and might be
compared to similar tendencies in other languages and dialects. In MF it originated in polysyllabic
words, as can be seen from the alternation in the older ballad language, while Mod. Far. seldom
exhibits these alternations.

The placename *á Røgvu* is written with the Danish diagraph *-ffv-* in Jarðarbøkurnar (see
Hamre 1944). The phonetic value is [w-w], that is: [rɔw-wu]. The "skerping" therefore
originated as an hiatus [w] after the *-u* of the diphthongs [ou, uu]. Then follow [rɔy-wu] >
[rɔgvu] > [røgvu] > [røgvu]. This also occurs after [æu]. After the MF diphthongs /oi, ei, ai,
oi/ we find e.g. MF /noit-oi/ > /noit-jo/ > /noivjo/ > /noivjo/. This is a hiatus after
diphthongs with final [+high, +front].